

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

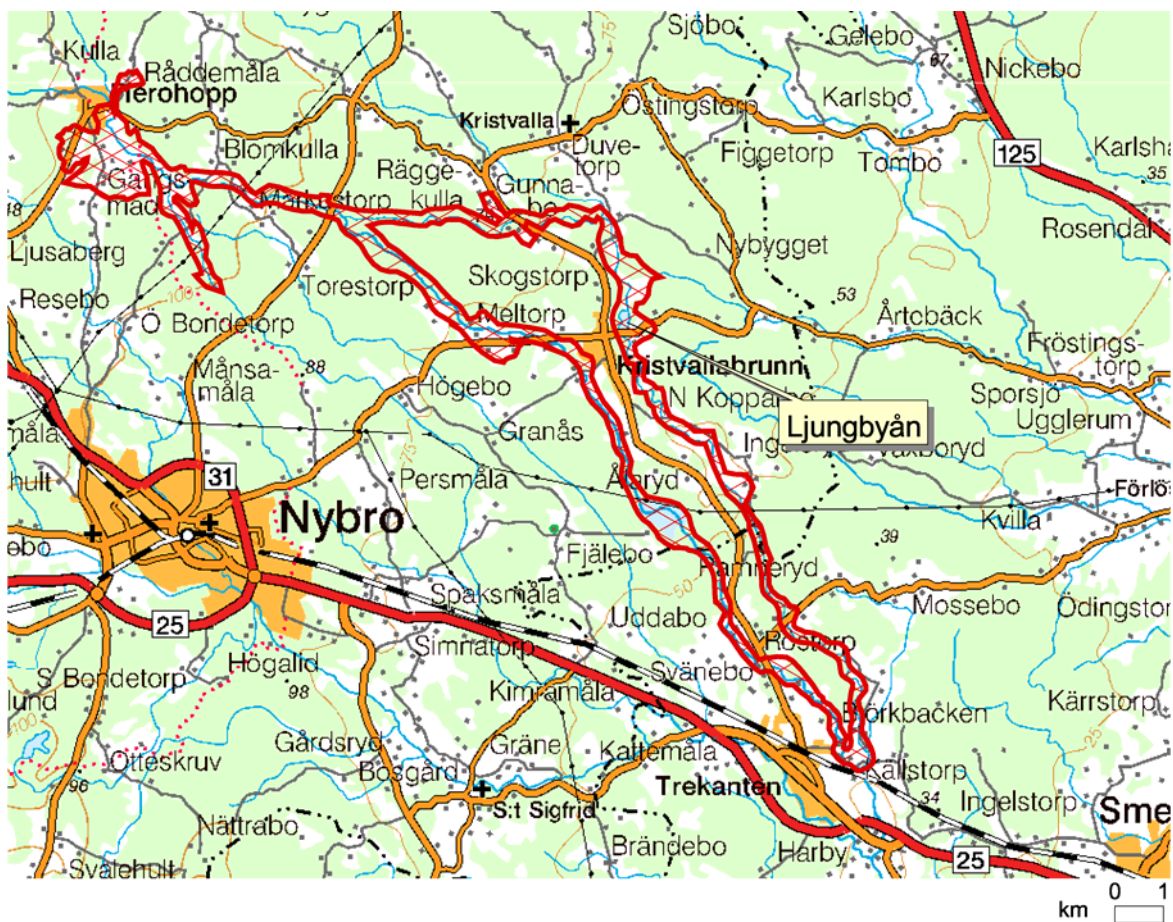
Områdesnamn: Ljungbyån

Områdesnummer: NRO08042

Namn: Markus Forslund (1998-10-09, uppdaterat 2001-01-31)

Kommun: Nybro och Kalmar

Kartblad: 4G NV

Area: 1 626 ha, varav 1 597 ha land och 29 ha vatten

Naturgeografisk region: Underregion 12 a: Sydöstra Smålands skog- och sjörika slättområde

Kust/havsregion: --

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 77 Ljungbyån

Agrara kulturlandskapsregioner: Östra Götalands mellanbygder, sydsvenska höglandets skogsbygder och Öland och sydöstsmåländska slättbygden

Landskapsformer: Slätt med relativ höjd under 20 m

Postadress
391 86 Kalmar

Besöksadress
Malmbrogatan 6

Telefon
Växel 0480-820 00

E-post
lansstyrelsen@h.lst.se
www.h.lst.se

NRO08042

Ljungbyån

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
Vattendrag	Fauna och flora	
Våtmarkskomplex	Fauna	

Värdeomdöme: Ljungbyån rinner genom en mycket flack moränplatå. Vissa delar har ett starkt meandrande lopp med välutbildade bifurkationer. Utmed ån, som delar sig i två huvudfårar, finns värdefulla våtmarker samt representativa och välbevarade odlingslandskap. Åförloppet är av stort geohydrologiskt intresse. Ljungbyån hyser en skyddsvärd stam av storvuxen havsöring.

- Huvudkriterier:**
- A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.
 - B -- Väsentligen opåverkat naturområde
 - C -- Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
 - D -- Område med mycket rik flora/fauna

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar. Den naturliga vattenföringen bör bibehållas: Restaureringsåtgärder bör utföras i grävd del sydväst om Räggekulla. Områdets naturvärden kan påverkas negativt av ändringar i vattenföring genom dämning eller dikning, omfattande rensning, stora slutavverkningar, utsläpp av föroreningar, utfyllnader, igenväxning av våtmarkerna, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel av organiska gifter, överfiske, inplantering av främmande öringsstammar och skogsavverkning längs ån.

Säkerställande: Området omfattas av strandskydd (100 m).

Områdets huvuddrag: Ljungbyån rinner genom en mycket jämn moränplatå med ytterligt små höjdskillnader. I anslutning till ån finns flera mycket värdefulla våtmarker och odlingsmarker. Ljungbyån mellan Flerohopp och Trekanten kännetecknas både i stor och liten skala av ett synnerligen välutbildat system av bifurkationer (vattendrag med delat lopp). Huvudfåran bildar två skilda strömmar. I det storskaliga mönstret ingår även de båda mycket små vattendragen Kölebäcken och Äspebäcken, av vilka den senare på nytt delas efter halva sitt lopp. Av de tre bäckarna mynnar två i Sankt Sigfridsån och en i den egentliga Ljungbyån. Hela förloppet är anmärkningsvärt och visar hur vattnet betar sig då det rinner genom en extremt flack terräng. Översilningsmader och sumpskogsmarker med barr-, bland- och lövskogar följer omväxlande ån. Vattendraget hyser skyddsvärd stam av storvuxen havsöring.

Ljungbyån-Gunnaboån med sin lummighet, sina säregna växtsamhällen och sina bifurkationer samt sin mycket stora skillnad i vattenföring under året är i hög grad typisk för de åar, som från Syd-svenska högländet söker sig ut mot Kalmarsund. Genom frånvaron av större ingrepp, bortsett från ett fullt ingrepp på ca 1 km öster om vägen Nybro-Knivingaryd, är åsträckan särskilt lämpad att väljas som representant för de smärre av dessa vattendrag. Tillsammans med den stora Emån och den medelstora Alsterån utgör de ett omistligt område, som knappast har någon motsvarighet

inom Östersjöbäckenet.

En av de mest värdefulla delarna av Ljungbyån utgör sträckan öster och väster om Markustorp. Här finns ett småskaligt bifurkationssystem där ett nätverk av åfåror med tillhörande lövsumpskog bildats. Det dominerande trädslaget är ask, buskinslaget är stort och den frodiga örtvegetationen består bland annat av hampflockel, safsa, korallrot, kransmynta och mängder av den sårbara sumpviolen.

Vid Gangsmad finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker med lång kontinuitet i form av öppen hagmark, björkhage och blandlövhage. Utmed ån finns en öppen mad som hävdas och i sydöstra delen finns en mindre björkhage. Övriga delar utgörs av blandlövhagar. Tuvtåtel-fuktängen är den vanligaste vegetationstypen medan lågstarrfuktäng och blåtåtel-fuktäng är andra växtsamhällen som återfinns i hagarnas fuktiga delar. I områdets friska delar finns stagghedar och rödvenfriskängar. Hävdgynnade arter är bl a slättergubbe, darrgräs, jungfrulin, ljung, gökärt, ängsvädd, liten blåklocka, stagg, blåsuga, vårbrodd, granspira, svinrot, prästkrage, krissla och skogsklöver. Längs ån övergår fuktängarna i en ren kärrvegetation med bl a blåstarr och videört. Sydväst om Flerohopp utbreder sig stora och värdefulla åmader (Gangsmaden).

Rössbo Övra ligger i anslutning till ett kvillsystem av Ljungbyån. Området ansluter både norr och söder om ådalen och stora delar av området har tidigare varit ett översilningssystem, vars spår fortfarande syns tydligt. I norr har skogen återinvandrat och området befinner sig i en igenväxningsfas som är intressant för insekter, hackspettar och andra djur. Därtill förekommer intressanta lavar och mossor.

Vid Rössbo Övra finns blandlövhagar med artrikt trädskikt med arter som ask, asp, apel, ek, lind, gran och rönn. Buskskiktet utgörs av en och hagtorn. Området är variationsrikt och innehåller både bättre och sämre hävdade partier. Tuvtåtel-fuktäng och rödvenhed är vanligast, men även stagghed, rödvenfriskäng, skogsnävaäng, gräs- lågstarrfuktäng och öppet sumpkärr förekommer. Hävdgynnade arter i området är bl a gullviva, blåsuga, darrgräs, prästkrage, jungfrulin, slättergubbe, kattfot, ängsvädd, brudsporre och hartmansstarr. Kulturhistoriska spår finns i form av en kvarn, hamlade träd samt trä- och stengärdesgårdar. Kraftiga ekar och någon mycket kraftigt hagmarksgran finns också.

Vid Rössbo Släta finns en variationsrik blandlövhage med såväl fuktiga som torra partier. Rödenäng och rödvenhed i mosaik är vanligast tillsammans med stagghed. I övrigt förekommer tuvtåtel-fuktäng, högörtfuktäng och gräs-lågstarrfuktäng i mosaik, blåtåtel-fuktäng av sydlig variant, blåbär-lingonhed, hållmarkstorräng och öppet sumpkärr. Hagmarken är välhävdad och har ej påverkats av gödsel. Hävdgynnade arter är t ex stagg, ängsvädd, slättergubbe, kattfot, blåsuga, darrgräs, jungfrulin, krissla, prästkrage och granspira. Kulturhistoriska spår finns i form av odlingsrösen och äldre åkrar.

Den stora sankmarken Hultet sydväst om Ålaryd äger stora naturvärden. Detta område är också extremt kvillrikt och torde ha få motsvarigheter i länet.

Utmed sträckan Stämmeryd-Kristvallabrunn finns fattiga öppna mader samt en sumpskog och en tjärn. De är mycket blöta och svårframkomliga. Dess värde består främst i storleken och orördheten samt rikt fågelliv. De är mycket omväxlande, från odon- och krypvidekärr samt mer eller mindre blöta blåtåtel-, brunven och starrkärr till djupa alkärr omgivna av mörk granskog.

Maltebo är en gård med välhävdade marker och spår efter ett äldre kulturlandskap i form av vällagda, breda stenmurar och röjningsrösen. Vid gården finns en artrik öppen hagmark med

<i>Postadress</i>	<i>Besöksadress</i>	<i>Telefon</i>	<i>E-post</i>
391 86 Kalmar	Malmbrogatan 6	Växel 0480-820 00	lansstyrelsen@h.lst.se www.h.lst.se

NRO08042 Ljungbyån

enstaka träd av björk, gran och al i trädskiktet. Enbuskar förekommer här och var i buskskiktet. Hagens vanligaste vegetationstyp är rödvenfriskäng. I fuktigare delar finns fuktängar av gräs-lågstarttyp samt fragment av stagghed på tuvorna. Hagen är mycket representativ för denna typ av hagmarker. Ett tjugotal hävdgynnade arter har noterats. Vanligast bland dessa är vårbrodd, darrgräs, gökärt, stagg, kattfot, liten blåklocka, knägräs, prästkrage, nattviol och höskallra.

Strax sydväst om Ingelsryd finns en liten ängsliknande betesmark med björk, ek, apel och tall i trädskiktet samt hassel i buskskiktet. Fältskiktet är mycket variationsrikt med många vegetationstyper, vanligast är dock en mosaik mellan rödvenfriskäng och stagghed. Inslag finns även av örtrik friskäng och svinrotäng. Hävdgynnade arter är bl a jungfrulin, blåsuga, slätterfibbla, krissla, darrgräs, gullviva, prästkrage, ängsvädd, ängsskallra, solvända och svinrot. Kulturhistoriska spår finns i form av äldre åker, odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Ett för trakten säregt drag är fattigdomen på eller frånvaron av vissa växtarter, särskilt ris. Inom det ganska stora området mellan Markustorp och Kristvallabrunn har Projekt Smålands Flora under sina inventeringar varken påträffat skvattram, rosling, tranbär, kråkbär eller mjölon - inte heller tuvull.

Anmärkningar: Fyra områden ingår i länets våtmarksinventering 04G9B01, (klass 1), 04G9B02 (2), 04G8D01 (2) och 04G9D01 (1). Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 81-42, 81-30) fler andra berörs och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer H8101 81-17 och 81-29). Samt stort antal ängs- och hagmarksobjekt. Klass 1 i naturvårdsplanen (Ka-26, Ny-62).

Referenser:

- Christoffersson, J. 1988. *Beskrivning av föreslagna riksobjekt i Östra Småland*. (Stencil).
- Bergquist, B. 1996. *Särskilt skyddsvärda vattenområden med hänsyn till fiske, friluftsliv och förekomst av skyddsvärda fisarter/stammar*
- Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande *Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk*.
- Forslund, A. m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Kalmar kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:11.
- Hellman, K. 1984. *Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län, del 1*. Naturvårdsverket. PM 1787. Solna.
- Hellman, K. 1984. *Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län, del 2*. Naturvårdsverket. PM 1788. Solna.
- Johansson, T. 1991. *Naturvärdesbedömning av 20 värdefulla sjöar i Kalmar län*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1991:6.
- Karlsson, J., Svensson, J. 1996. *Översiktlig grusinventering, Nybro kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1985:9.
- Koch-Schmidt, P. 1988. *Sammanställning av naturvärden med förslag till åtgärder för prioriterade områden, juni 1988*. Nybro kommun.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. *Naturvårdens riksintressen, Kalmar läns fastland*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:6.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. *Inventering av Ängs- och hagmarker, Nybro kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:4.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1989. *Inventering av ängs- och hagmarker, Kalmar kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:23.
- Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm.
- Nettelbladt, M. 1973. *Översiktlig naturinventering, Nybro kommun*. Nybro kommun.
- Nilsson, L. 1991. *Särskilt värdefulla odlingslandskap i Kalmar kommun*. Miljö- och hälsoskyddskontoret. Kalmar kommun.

- Nilsson, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Nybro kommun.* Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:12.
- Svensson, J. 1985. *Översiktlig grusinventering, Kalmar kommun.* Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1985:8.
- Sveriges Geologiska Undersökning. 1996. *Grus- och moräntillgångar i södra Kalmar län. Nybro, Kalmar, Borgholm; Mörbylånga, Emmaboda och Torsås kommuner.* Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1996:14.

-